

ERDEI ISKOLA – NÁLUNK

SZKA_106_36

É N É S A V I L Á G

A modul szerzője: Hegymeginé Nyíry Enikő

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a A lakóhely bemutatása és az erdei iskolai program összeállítása, tervezése					
A	A pedagógus ismerteti a kerettörténetet: képzeljük el, hogy egy hasonló korú diákcsoport, osztály érkezik hozzánk, akik kíváncsiak a természeti szépségekre, a település történetére, nevezetes épületeire, lakóira – azaz ránk. A gyerekek arról beszélgetnek, hogyan mutatkoznának be a látogatóknak. 10 perc	Az érdeklődés felkeltése Önkifejezési készség Szóbeli kifejezőkészség	Frontális munka – beszélgetőkör		P1 (A lakóhely bemutatásáról)
B	A pedagógus ismerteti a kerettörténetet: képzeljük el, hogy egy hasonló korú diákcsoport, osztály érkezik hozzánk., akik kíváncsiak a természeti szépségekre, a település történetére, nevezetes épületeire, lakóira – azaz ránk. A gyerekek listát készítenek arról, hogy miket mutatnának meg szívesen a látogatóknak. 10 perc	Az érdeklődés felkeltése Logikus gondolkodás Lényegkiemelő-képesség	Frontális osztálymunka – ötletbörze		P1 (A lakóhely bemutatásáról)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/b A lakóhely bemutatása és az erdei iskolai program összeállítása, tervezése					
A	A diákok a pedagógus irányításával korábbi ismereteik alapján összeállítják a lakóhely bemutatásának témáit. A pedagógus minden témát külön kartonra ír (Tématabló), és a terem különböző pontjain elhelyezi, előkészítve a csoportalakítást és a csoportmunkát. 10 perc	Ismeretek rendezése Emlékezet Rendszerezőkészség	Frontális munka – irányított megbeszélés	A település és környékének domborzati és közigazgatási térképei	P2 (Tématerv) a település és környékének domborzati és közigazgatási falitérképei, kartonlapok, íróeszközök, tématablók
B	A gyerekek csoportosítják az ötletbörzében összegyűjtött bemutatnivalókat. A pedagógus minden témát külön kartonra ír (Tématabló), és a terem különböző pontjain elhelyezi, előkészítve a csoportalakítást és a csoportmunkát. 10 perc	Ismeretek rendezése Lényeglátás Rendszerezőkészség Összefüggéskezelőképesség	Frontális munka – irányított megbeszélés	A település és környékének domborzati és közigazgatási térképei	P2 (Tématerv) a település és környékének domborzati és közigazgatási falitérképei, kartonlapok, íróeszközök, tématablók
I/c Csoportalakítás					
A	A tanulók ahhoz a tématablóhoz állnak, amely az érdeklődésüknek/ismereteiknek a legjobban megfelel, ily módon csoportokat alakítanak. 2 perc	Csoportalakítás Döntési készség	Frontális munka – csoportalakítás		5 db tématabló

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/d A gyűjtőmunka és a következő foglalkozás előkészítése 1.					
A	A csoportok elkészítik saját témájuk bemutatásának tervét, ötletlistát állítanak össze a tématablóra. Választanak egy jegyzőt, aki az ötletlistát felírja a tématablóra. 10 perc	Tervezés Együttműködési képesség Kreativitás	Kooperatív tanulás – szóforgó, csoportszóforgó	5 db tématabló, íróeszközök	
I/e A gyűjtőmunka és a következő foglalkozás előkészítése 2.					
A	A csoportok tanulmányozzák a többi csoport ötletlistáját, melyeket szükség esetén kiegészíthetnek. 10 perc	A terv kiegészítése Együttműködési képesség Összefüggéskezelő- képesség	Kooperatív tanulás – Három megy, egy marad	Tématablók ötletlistával, íróeszközök	
I/f A gyűjtőmunka és a következő foglalkozás előkészítése 3.					
A	A pedagógus elmondja, hogy a csoportok feladata, hogy egy hét alatt önálló munkával több információt és szemléltető anyagokat gyűjtsenek a témájuk bemutatásához. A gyerekek segítségként a módszer- és információszerzési listát kapnak a munkához, és mintát az internet használathoz. A csoporton belüli munkamegosztást a tanulók szervezik meg. 3 perc	Feladatközlés Öntevékenységi vágy Ismeretszerző- képességek	Frontális munka – magyarázat Csoportmunka – megbeszélés	D1 (Módszerlista és információszer- zési lehetőségek) D2 (Minta az inter- net használathoz)	P3 (A segédanya- gokról)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a A lakóhely földrajzi és idegenforgalmi adottságainak bemutatása					
A	A csoporttagok bemutatják egymásnak a kutatásuk során szerzett információkat. Végig gondolják, hogy ezeket milyen egynapos program keretében tudnák bemutatni a látogatóknak. 10 perc	Információk bemutatása és rendszerezése Információkezelő-képesség Kreativitás	Kooperatív tanulás – szóforgó, plakát	Az előző foglalkozáson kitöltött és kiegészített tématablók, önálló kutatómunkák eredményei	
II/b Bemutató					
A	A csoportok ismertetik a gyűjtött információkat, és javaslatokat tesznek a témához kapcsolódó erdei iskolai programokra. A csoportok javaslatait a jegyző felírja a közös Erdei Iskola Programja című tablóra. 15 perc	Ismeretátadás Szóbeli kifejezőkészség Figyelem	Csoportmunka – kiselőadás, szemléltetés	Tématablók ötletlistával, térképek, fotók, képek, ábrák, adatok, karton, íróeszköz	Közös tábló: „Erdei Iskola Programja”
II/c Ismeretek lakóhelyem földrajzi és idegenforgalmi adottságairól					
A	A gyerekek megkeresik a térképen a Vendéglátók csoportja által említett helyszíneket. 5 perc	Tájékozódás gyakorlása a térképen Figyelem Téri látásmód	Csoportmunka – feladatmegoldás	Térképek	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A gyerekek fotók közül kiválogatják azokat a helyszíneket, melyeket a vendéglátók csoportja megemléített. 5 perc	Ismeretek előhívása Emlékezet Figyelem	Csoportmunka – feladatmegoldás	Képek, fotók	
C	A csoportok az elhangzott információkkal kapcsolatban igaz és hamis állításokat fogalmaznak meg. A szövivők felolvassák az állításokat, és a többi csoport eldönti, hogy az állítás igaz vagy nem. 5 perc	Ismeretek feldolgozása Szóbeli kifejezőkészség	Kooperatív tanulás – füllentős		
II/d Lakóhelyem történelmi múltja					
A	A gyerekek egy szituációs játék keretében egy múzeum- vagy tájéklátogatást adnak elő. A Krónikások csoportjának tagjai a tárlatvezetők, a többiek a látogatók, vagy a bemutatandó szobrok-tárgyak szerepét játsszák. 5 perc	Ismeretek feldolgozása Kreativitás Kommunikációs készségek Rögtönző képesség	Frontális munka – szituációs játék		
B	Az elhangzott információk kapcsán a csoportok rövid jelenetet készítenek Hogyan éltek elődeink címmel. 10 perc	Ismeretek feldolgozása Kreativitás Fantázia Kommunikációs készségek	Csoportmunka – szituációs játék		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
C	A gyerekek történetet írnak a bemutatott műemlékek egyikéről Mesélnek a kövek, vizek címmel. 15 perc	Ismeretek feldolgozása Írásbeli készségek Fantázia	Egyéni munka – fogalmazás	Írólap, írószer	
D	A csoportok az elhangzott információk alapján időszalagot készítenek lakóhelyük történelméről. 10 perc	Ismeretek feldolgozása Időszemlélet Rendszerezőkészség	Csoportmunka – feladatmegoldás	Papírok, írószer, gyurmaragasztó	
II/e Természeti értékek a lakóhelyemen					
A	A csoportok javaslatokat tesznek arra, hogy lakóhelyükön hol lehetne kialakítani tanösvényt. Javaslatukat indokolják, és megkeresik-bemutatják a helyszínt a térképen. 10 perc	Ismeretek feldolgozása és bemutatása Összefüggéskezelő- képesség Téri látásmód	Csoportmunka – megbeszélés, bemutató	Térképek, képek, fotók	Térkép
B	A csoportok térképet készítenek egy, a lakóhelyük természeti szépségeit bemutató tanösvényről. A térképen jelölik a látnivalókat. 10 perc	Ismeretek feldolgozása és bemutatása Összefüggéskezelő- képesség Téri látásmód	Csoportmunka – feladatmegoldás	Térképek, rajzeszközök, rajzlapok	Térkép

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A csoportok egy, a pedagógus által bemutatott tan- ösvényhez magyarázó táblákat és rajzokat készítenek. 10 perc	Ismeretek feldolgozása és bemutatása Absztrakciós készség Összefüggéskezelő- képesség	Csoportmunka – feladatmegoldás	Tanösvény térképe	Tanösvény
II/f A lakóhely nevezetességeinek, hagyományai					
A	A csoportok kiválogatják a képek közül a helyi nevezetes emlékhelyeket és műemlékeket, és fel- idézik, hogy mit tudnak róluk. 12 perc	Ismeretek előhívása és helyismeret bővítése Emlékezet Szóbeli kifejezőképesség	Csoportmunka – megbeszélés	Fotók, képek	
B	A csoportok bemutatnak egy-egy helyi nevezetes népszokást. 10 perc	Élmények előhívása Emlékezet Rögtönző képesség	Csoportmunka – szerepjáték		
C	A csoportok illusztrációt készítenek egy helyi ne- vezetes esemény, hagyomány bemutatására. 10 perc	Élmények előhívása és feldolgozása Vizuális kommunikáció	Csoportmunka – illusztráció készítése	Rajzeszközök, rajzlap	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/g Akikre büszkék lehetünk					
A	Minden csoport kiválaszt egy-egy nevezetes embert, aki valamilyen módon kötődik a lakóhelyükhöz. A csoportok kibarkochbázzák a másik csapat által kitárlált személyt. Minden csoport szóvivője a válaszadó. A többi csoport szóforgóban teheti fel a kérdését. 10 perc	Játék Kommunikatív képességek Kreativitás	Csoportmunka – barkochba-játék		
B	A csoportok kijelölnek egy-egy riportert, akik riportot csinálnak a Hagyományörző csoport egy-egy tagjával. A riport során a gyerekek bemutatják lakóhelyük egy-egy híres szülöttjét, kiemelkedő személyiségét. 15 perc	Ismeretek előhívása és bővítése Kommunikatív képességek Rögtönzőképesség	Csoportmunka – riport		
C	A csoportok a már megemlített hírességekről próbálnak minél több információhoz jutni. 15 perc	Önálló tanulás Ismeretszerző- képességek Lényegkiemelő- képesség	Csoportmunka – kutatás	Internetes hozzáférés, könyvek	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Összefoglalás, ismeretek rendszerezése					
A	A tanulók egy-egy szóval fejezzék ki véleményüket arról, hogy mit gondolnak az Erdei Iskola Programjáról megvalósíthatóság, érdekesség és változatosság, valamint időkeretek tekintetében. Az értékelések alapján az osztály véglegesíti a közösen kialakított programot. 10 perc	Értékelés és mérlegelés Véleményalkotó képesség Véleménynyilvánító- képesség	Frontális munka – beszélgetőkör, irányított megbeszélés		Közös tabló: „Erdeti Iskola Programja”
B	A csoportok értékelik az Erdei Iskola Programját megvalósíthatóság, változatosság és érdekesség, időkeretek szempontjából, és ha szükséges, átalkítják, illetve kiegészítik. A szóvivők bemutatják a változtatásokat. 10 perc	Értékelés és mérlegelés Véleményalkotó- képesség Kritikus gondolkodás	Csoportmunka – megbeszélés, bemutatás		Közös tabló: „Er- dei Iskola Prog- ramja”
III/b Ellenőrzés, értékelés					
A	A csoportok kitöltik a pedagógus által készített keresztrejtvényt, vagy egymásnak készítenek keresztrejtvényt a feldolgozott témában. 10 perc	Összefoglalás Szövegértés Gondolkodási készségek	Csoportmunka – feladatmegoldás	D3 (Keresztrejtvény Miskolcraól)	P4 (A kereszt- rejtvény meg- oldása)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	A csoportok a többi csoport munkáját értékelik a zsűrilapon. A zsűrilapokat a pedagógus kirakja a táblára, és összefoglaló értékelést ad a teljesítményekről. 10 perc	Értékelés Véleményalkotó- képesség Önismeret	Csoportmunka – megbeszélés Frontális munka – magyarázat	D4 (Zsűrilap)	
C	A csoportok egy másik osztály tanulóinak megtartják az elkészült programot, vagy annak egy részletét. A látogató osztály tanulói kitöltik a zsűrilapot. 5 perc	Értékelés Önismeret Empátia	Frontális munka – értékelés	D4 (Zsűrilap)	

TANÁRI MELLÉKLET

P1 A LAKÓHELY BEMUTATÁSÁRÓL

Miért lehetnek kíváncsiak mások a mi lakóhelyünkre, környékünkre? A diákjaink még egészen más szemszögből látják a szülőhelyüket: most ismerkednek vele, még nem biztos, hogy jól tájékozódnak benne. Sokan soha nem voltak még a családjukkal múzeumban, nem jártak más településen, nem mentek el kirándulni. A családok napjait a mindennapi élet gondjai töltik ki. A turizmus, az országjárás, de még a lakóhelyen kívüli nyaralás sem adatik meg sokak számára. Lehet, hogy sokan már elvágynak a szülőhelyükről, mert nem tartják azt érdekesnek, lehangoló számukra a szülei munkahelyének megszűnése, és nincs jövőképük. Akik számára pedig megadatik, sokszor nem a lakóhelyük szépségét fedeztetik fel gyerekeikkel, hanem a tengerpart és a síparadicsomok világát.

Ezek az okai annak, hogy az iskola kirándulásokat, erdei iskolát szervez a tanulóknak, és hogy megmutatja nekik a lakóhelyük értékeit.

Nem baj, ha a nyitó beszélgetésben felszínre hozzuk az őszinte megnyilvánulásokat. Emlékeztessük a diákokat arra, hogy mi is voltunk/leszünk erdei iskolában. A mi környékünkön is van bőven felfedeznivaló: ne csak a turisták vegyék észre! Miért jönnek a településünkre olyan emberek, akik gyógyulni akarnak? Akik a legszebb természeti képződményeket: barlangokat, sziklát, forrásokat, erdőket itt találják vagy folyópartot, tópartot, nádast... Hol éltek a környékünkön kőkorszaki emberek? Melyek a legérdekesebb régi és új épületek a városban?

Lehet, hogy egyszer nagy örömmel fogad valamelyikünket egy távoli ország lakója csak azért, mert ugyanott születtünk, a „földije” vagyunk egy világhírű tudóssá vagy művésszé lett idegennek. Segítsünk a látogatóinknak, hogy megtalálják, megnézzék, megismerjék azokat a dolgokat, amelyek miatt éppen ide, mihozzánk jöttek. Vajon tudunk nekik segíteni a tájékozódásban, a közlekedésben? Készüljünk fel a fogadásukra! Vannak-e olyan helyek, amelyeket nem szívesen mutatnánk meg a vendégeinknek?

P2 TÉMATERV

Ajánlott témák és csoportnevek:

- földrajzi és idegenforgalmi adottságok – Vendéglátók;
- történelmi múlt, jelen – Krónikások;
- kiemelkedő természeti értékek – Természetkutatók;
- nevezetességek, hagyományok – Idegenvezetők;
- akikre, amikre büszkék lehetünk – Hagyományőrök.

Nem várhatjuk el, hogy a gyerekek néhány nap alatt a helytörténet magas fokú szakértőivé váljanak. Ez most talán csak az első lépés saját értékeik megismerése, megbecsülése felé. Nem várható el, hogy minden fontos látnivalót bemutassanak, és minden információt megszerezzenek, és kész idegenvezetőként bemutassák azokat. Választékot kínáljunk, amelyből, differenciáltan kaphatnak vagy választhatnak feladatokat.

A csoportok a látnivalók és programok listája alapján választhatnak. Lehetőségeiktől, teljesítőképességüktől függően (és másutt, más körülmények, kisebb tanulói létszám és kevesebb látnivaló esetén) akár minden tanuló választhat egy-egy kutatásra, bemutatásra érdemes dolgot, vagy páronként egyet-egyét. Lehet, hogy az az indokolt, ha egy egész csoport dolgoz fel közösen egy meghatározott feladatot. Mi most Miskolcot választottuk példának, különleges gazdagsága, változatossága miatt. Tehát a mi esetükben az ajánlott témák helyett a csoportok választhatják öt városi műemlék felderítését, ismertetését, de lehet, hogy öten együtt csak az Avasi templomot.

A foglalkozás végére egy megvalósíthatónak látszó több napos program terve alakul ki. Ennek egyik része lehet egy közös gyalogtúra, amely során több látnivaló követi egymást. Ilyen lehetőséget kínál Miskolcon a Garadna-völgy, ami a barlanglátogatástól az ipari műemlékekig a legváltozatosabb élményeket kínálja. Ne mulasszuk el megemlíteni ennek kapcsán, hogy a vasipar mesterei, a legjobb kovácsok, akik a vasat művészi fokon dolgozták fel, a cigányok voltak, sokat köszönhet az ő mesterségbeli tudásuknak az ország. Más helyszíneken is érdemes megtalálni, hogy milyen értékeket teremtettek, teremtenek a ma hátrányos helyzetű/ kirekesztett csoportok (pl. a romák).

P3 A SEGÉDANYAGOKRÓL

A tervezéskor vegyük figyelembe a következőket: sok tanulónak nincs lehetősége internethasználatra. Ez tehát csak az egyik információszerzési lehetőség, és nem is feltétlenül a legjobb a felsoroltak

közül. Nem minden településnek van továbbá olyan részletes és információban gazdag honlapja, mint a megyeszékhelyeknek és a nagyvárosoknak. Fontos ugyanakkor, hogy tudják a diákok: ez az eszköz létezik, sok információt hordoz a lakóhelyükről, és hogy szükség esetén használni tudják majd.

P4 A KERESZTREJTVÉNY MEGOLDÁSA

Ezt a keresztrejtvényt csak mintának szánjuk. Ez alapján készíthet rejtvényt a pedagógus az adott helyszínről, vagy a gyerekek egymásnak.

1. A régi vasgyártás emléke Újmassán
2. Az ősemlék eszköze volt
3. A szózat megzenésítője; Miskolcon volt diák
4. Politikus, szobrát Róna József készítette, 1898-ban
5. Herman Ottó lillafüredi háza
6. Halfaj, a Garadnán tenyésztik
7. Miskolc polihisztora
8. Miskolc környéke ennek a Nemzeti Parknak része
9. Költemény címe, melyet József Attila Lillafüreden írt
10. Nagy Lajos király is lakott benne
11. Legendás szikla a Szinva-völgy szélén
12. Miskolc hegye
13. Patak, a Hámori-tavat táplálja
14. Miskolctapolca nevezetessége

					1.	Ő	S	K	O	H	Ó				
					2.	S	Z	A	K	Ó	C	A			
				3.	E	G	R	E	S	S	Y	B	É	N	I
4.	K	O	S	S	U	T	H	L	A	J	O	S			
				5.	P	E	L	E	H	Á	Z				
				6.	P	I	S	Z	T	R	Á	N	G		
				7.	H	E	R	M	A	N	O	T	T	Ó	
					8.	B	Ü	K	K	I					
					9.	Ó	D	A							
10.	D	I	Ó	S	G	Y	Ő	R	I	V	Á	R			
					11.	M	O	L	N	Á	R				
					12.	A	V	A	S						
		13.	G	A	R	A	D	N	A						
	14.	B	A	R	L	A	N	G	F	Ü	R	D	Ó		

A kiemelt sor megfejtése: Szeleta-barlang (az ősember lakhelye volt)